

Nr 494

Av herr Kellgren m. fl., om utredning angående bankväsendet.

Översyn av bankväsendets struktur

Kreditinstitututredningens betänkande »Samordnad banklagstiftning» (SOU 1967: 64) innehåller en rad statistiska uppgifter beträffande bankväsendets expansion, kostnader och utveckling under senare år. Det framgår klart att marknaden för banktjänster utvidgats i takt med näringslivets och samhällets utveckling. Hushållens efterfrågan på banksystemets tjänster synes också ha ökat förhållandevis snabbt, bland annat därför att den högre levnadsstandarden inriktats på varaktiga konsumtionsartiklar, resor och kvalificerad fritidsaktivitet. Allt detta har samverkat till att bankväsendet expanderat i alla riktningar. Antalet kontor har ökat, personalens storlek har ökat, tjänsternas kvalitet höjts etc. En oundviklig följd har givetvis blivit att kostnaderna inom bankväsendet starkt gått i höjden.

Det framgår av kreditinstitututredningens undersökningar följande:

1. Mellan åren 1955 och 1966 har affärsbankernas kostnader ökat från sammanlagt 490 milj. kr. till 1 321 milj. kr.

Sparbankernas kostnader har mellan 1961 och 1966 ökat från 275 milj. kr. till 413 milj. kr.

2. År 1960 hade affärsbankerna 11 680 anställda. Motsvarande siffra för 1965 var 16 310. Utvecklingen för sparbankerna och jordbrukskasserörelsen har varit liknande. År 1960 hade sparbankerna 4 370 anställda, 1965 6 000. Jordbrukskasserörelsen hade 1960 1 260 och 1965 1 440 anställda.

3. Det kan vidare nämnas att bankföretagen kraftigt utökat sitt kontorsnät under senare år. Vid utgången av 1966 fanns det följande antal kontor.

Affärsbankerna 1 533

Sparbankerna 1 801

Jordbrukskassorna 537

För affärsbankernas del betyder utvecklingen att antalet kontor ökat med inte mindre än 386 sedan 1958.

Att bland annat affärsbankerna inte kunnat hålla undan för kostnadsökningarna genom en ökad produktivitet visar bankinspektionens siffror för omkostnaderna i procent av medelomslutningen under året.

För åren 1958, 1965 och 1966 var dessa relativtal följande.

	1958	1965	1966
Samtliga affärsbanker	1.60	1.88	2.00
Handelsbanken	1.83	1.92	2.04
Skandinaviska banken	1.80	2.15	2.32
Kreditbanken	0.95	1.31	1.43
Enskilda banken	1.19	1.39	1.51

Det finns ett för alla medborgare gemensamt intresse att näringslivets olika delar är effektiva och drar lägsta möjliga kostnader. Stor uppmärksamhet riktas mot industrins, jord- och skogbrukets effektivitet för att inte tala om den offentliga förvaltningens. Även det privata försäkringsväsendets kostnader och prestationer underkastas med jämna mellanrum undersökningar för att utröna bolagens grad av effektivitet vid skötseln av försäkringstagarnas premier och sparande.

Banksystemens kostnader och prestationer har ännu inte med utgångspunkt från bankkundernas och spararnas intressen undersökts i syfte att uppnå besparingar och större effekt. Kreditinstitututredningens undersökningar och förslag har givetvis indirekt detta syfte, men utredningen söker uppnå detta genom att ta bort konstlade gränsdragningar mellan de olika bankinstituten och inte genom direkta undersökningar av möjligheten för bankinstituten att genom direkt samarbete åstadkomma den större effektiviteten.

Det finns mot bakgrunden av den stora kostnadsökningen inom hela det privata banksystemet skäl att undersöka om inte verkligt stora och för näringslivet i dess helhet betydelsefulla vinster skulle uppkomma genom en mera radikal omläggning av bankverksamheten, åstadkommen genom en ökad grad av samarbete mellan bankinstitut — de privata såväl som de statliga — och genom att ta i anspråk de modernaste tekniska hjälpmedlen, t. ex. den tredje eller i en snar framtid den fjärde generationen datamaskiner. Det ställer sig i dag redan fullt utförbart att låta ett enda datasystem utföra allt det arbete och all den service bankinstituten i dag lämnar sina kunder via egna dataanläggningar.

En offentlig utredning bör lämpligen tillsättas för att närmare granska besparingsmöjligheterna inom banksystemen. Denna utredning bör ske i samarbete med bankinstituten själva. Den skulle ha tre uppgifter:

1. Utredningen bör undersöka betalningsströmmarna inom näringslivet och se efter om betalnings-, bokförings- och redovisningsmetoder kan förenkla genom samverkan dels mellan bankinstituten själva och dels mellan bankinstituten och postbanken. För- och nackdelar med ett enda girosystem bör särskilt undersökas.

2. Utredningen bör ägna särskild omsorg åt att undersöka hur mycket av bankarbetet som faller på den mera rutinmässiga bankfunktionen att hålla näringslivet med kontanta medel (»kassafunktionen») och hur mycket som faller på kvalificerade uppgifter vid beslut om investerings- och utvecklingsprojekt (»investeringsfunktionen»).

3. Vid undersökningen av betalningsströmmarna bör också undersökas på vilket sätt krediter och kreditbeslut skall fördelas under årets tolv månader för att åstadkomma största möjliga säsongutjämning, bland annat inom byggnadsverksamheten. Också tekniken för att betalningsmässigt åstadkomma största möjliga effekt ur konjunkturutjämningsynpunkt bör granskas.

Under hänvisning till ovanstående hemställer undertecknade,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer att banksystemens kostnader och funktioner blir föremål för en förutsättningslös utredning i syfte att uppnå besparingar och större effektivitet.

Stockholm den 25 januari 1968

Nils Kellgren (s)

Valter Kristenson (s)

Nancy Eriksson (s)

Oskar Lindkvist (s)

Bror E. Nyström (s)

Gördis Hörnlund (s)